

Vlaams
Parlement

vergadering **C27 – LEE5**
zittingsjaar 2013-2014

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Onroerend Erfgoed

van 15 oktober 2013

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Gwenny De Vroe tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de milieuvergunningendatabank - 103 (2013-2014)	3
Vraag om uitleg van de heer Peter Reekmans tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid, en tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over sensibilisering voor gezondheidsrisico's met betrekking tot lokaal geteelde voeding - 124 (2013-2014)	4
Vraag om uitleg van de heer Hermes Sanctorum tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de afschaffing van de milieusamenwerkingsovereenkomsten met de gemeenten - 154 (2013-2014)	
Vraag om uitleg van de heer Jurgen Vanlerberghe tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over het schrappen van de gemeentelijke milieuconvenanten - 158 (2013-2014)	7
Vraag om uitleg van de heer Wilfried Vandaele tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de juridische actie tegen het door de Vlaamse overheid subsidiëren van terreinaankopen door terreinbeherende verenigingen - 160 (2013-2014)	15

■

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts, ondervoorzitter

Vraag om uitleg van mevrouw Gwenny De Vroe tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de milieuvergunningendatabank - 103 (2013-2014)

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Mevrouw Gwenny De Vroe: Voorzitter, minister, geachte leden, reeds in uw beleidsnota Leefmilieu en Natuur 2009-2014 konden we lezen dat u werk zou maken van een milieuvergunningendatabank, dat u die zou uitbouwen en actualiseren. In 2010 hebben we in onze commissie een hoorzitting gehouden en hebben we uitgebreid besproken welke maatregelen we zouden nemen om de vergunningenpiek in 2010 aan te pakken. Toen is immers gebleken dat de Vlaamse overheid niet in staat was te zeggen hoeveel milieuvergunningen per klasse en per milieuvergunnende overheid er in Vlaanderen liepen en wanneer precies ze zouden vervallen. Er was dus dringend nood in Vlaanderen aan een overkoepelende performante milieuvergunningendatabank. Voor die databank zouden de gemeenten en de provincies dan de gegevens aanleveren over de vergunningen die door hen worden verstrekt. In mei 2010 heeft het Vlaams Parlement de Vlaamse Regering gevraagd dringend werk te maken van een dergelijke databank, die een einde moest maken aan de onduidelijkheid over het aantal, het soort en de duur van milieuvergunningen.

Minister, wat is de stand van zaken met betrekking tot de milieuvergunningendatabank? Wanneer wordt de databank eindelijk operationeel? Wat zijn de resterende knelpunten? Met welke evoluties met betrekking tot de permanente vergunning en de omgevingsvergunning werd rekening gehouden bij het uitwerken van deze databank?

De voorzitter: Mevrouw Eerlingen heeft het woord.

Mevrouw Tine Eerlingen: Minister, bij de bespreking van de beleidsbrief had u al aangekondigd dat u bijkomende middelen zou vrijmaken voor het ontwikkelen van de software voor die milieuvergunningendatabank. Dat sleept al heel lang aan. U hebt daar nu geld voor vrijgemaakt. Mijn bedenking was enigszins dezelfde als die van mevrouw De Vroe. Er loopt nu een traject om die milieu- en bouwvergunningen te doen samenvallen in één omgevingsvergunning. Dat alles zal ook worden gedigitaliseerd. Hoe wordt die milieuvergunningendatabank daar eigenlijk op afgestemd? Zal er ook uit die data kunnen worden geput door de digitale toepassing van de omgevingsvergunningen?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Voorzitter, mevrouw De Vroe, uiteraard is het maken van een milieuvergunningendatabank ook voor mij een belangrijk speerpunt en aandachtspunt. Destijds hebben we bij de opmaak van de beleidsnota inderdaad de uitbouw van die databank vooropgesteld. Als gevolg daarvan heeft de afdeling Milieuvergunningen al in de loop van 2009 een behoefteanalyse uitgevoerd bij de diverse vergunning- en adviesverlenende overheden. Er werd hun gevraagd wat hun specifieke nood was. Er bleek nood te zijn aan een multifunctionele ICT-toepassing, in plaats van een eenvoudige databank. Om tot een multifunctioneel ICT-project te komen, werd vanaf 2011 een beroep gedaan op de nodige externe kennis en expertise. We hebben dat gedaan via twee overheidsopdrachten. Er werd een studiefase opgestart, waarbij de behoefteanalyse verder werd verfijnd, de haalbaarheid werd onderzocht en een concept werd uitgewerkt. De externe ondersteuning bij het studiewerk werd geleverd door PricewaterhouseCoopers. Gezien de vele betrokken partijen werd ook de nodige aandacht besteed aan het stakeholder- en procesmanagement. Er was een klankbordgroep en een stuurgroep, en er werd gekeken naar communicatie, draagvlakvorming en dergelijke meer. Daarvoor werd een beroep gedaan op ondersteuning door Ernst & Young.

De beide overheidsopdrachten hebben dan geleid tot een concept, waarover een consensus werd bereikt. De afdeling Milieuvergunningen heeft vervolgens dat concept verwerkt tot een bestek met bijhorende technische vereisten, met het oog op het lanceren van een overheidsopdracht voor de effectieve ontwikkeling van die multifunctionele ICT-toepassing. De aanbestedingsprocedure voor de overheidsopdracht in kwestie zou normaliter al opgestart zijn, maar zoals u weet, is er iets tussen komen fietsen. Dat was een terechte opmerking van mevrouw Eerlingen. De Vlaamse Regering heeft ondertussen, op 19 juli 2013, beslist over te stappen naar die omgevingsvergunning. We hebben toen ook beslist dat er geen afzonderlijke milieuvergunningendatabank meer zou worden opgemaakt, maar meteen een omgevingsvergunningenregister. Het lijkt me logisch dat we niet meer apart gaan werken, maar dat we een register zouden maken voor die omgevingsvergunningen, dat alle informatie en alle dossierstukken bevat die betrekking hebben op die omgevingsvergunning.

Door daar onmiddellijk voor te opteren, vermijden we ook dat er in de toekomst twee aparte systemen naast elkaar zouden werken, namelijk een register van stedenbouwkundige vergunningen en een milieuvergunningendatabank. De inspanningen die tot nog toe zijn gedaan en waarnaar ik daarnet verwees, zijn echter niet tevergeefs geweest. Dat systeem, dat nu ook gedragen is, zal net zo goed worden gebruikt voor die omgevingsvergunningen, maar we moeten wel even die opdracht anders formuleren. De functionaliteiten die beschreven stonden in de conceptbepaling voor die milieuvergunningendatabank, worden dus ook meegenomen voor het nieuwe omgevingsvergunningenregister.

Een bijkomend voordeel van deze geïntegreerde aanpak bestaat erin dat de diverse vergunningverlenende overheden, en ook de adviesverlenende instanties, slechts eenmaal hun bestaande ICT-systemen zullen moeten laten aanpassen. Om de reeds intern opgebouwde kennis en ervaring maximaal te kunnen valideren en dus geen extra tijd te verliezen met het doorlopen van die aanbestedingsprocedures, werd beslist om de middelen voor de milieuvergunningendatabank aan te wenden voor de uitbouw van dat omgevingsloket, met bijhorend uitwisselingsplatform, en dat via een uitvoering in regie in het kader van de ICT-raamovereenkomst van de Vlaamse overheid met HP-Belgacom.

De beslissing van de Vlaamse Regering van 19 juli 2013 over het ontwerp van omgevingsvergunning voorziet dus in dat loket, in dat uitwisselingsplatform en in dat register. Dat werd daar allemaal in meegenomen. Er is dus wat tijd verloren gegaan. Dit zou eind volgend jaar operationeel moeten zijn en op 1 januari 2015 definitief in werking moeten treden.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Mevrouw Gwenny De Vroe: Het is dus de bedoeling om nu naar een omgevingsvergunningendatabank te gaan. Het lijkt me inderdaad belangrijk om toekomstgericht te handelen. Zullen de milieuvergunningen die zijn verstrekt, zelfs nu nog, nog mee worden opgenomen? Ik wil er gewoon zeker van zijn dat ik het goed heb begrepen. Het lijkt me logisch dat alle milieuvergunningen die er nu zijn, ook opgenomen zijn, zodat men daadwerkelijk weet, als er een vraag wordt gesteld, tot wanneer die vergunning loopt en dergelijke.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Peter Reekmans tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid, en tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over sensibilisering voor gezondheidsrisico's met betrekking tot lokaal geteelde voeding - 124 (2013-2014)

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Schauvliege.

De heer Reekmans heeft het woord.

De heer Peter Reekmans: Voorzitter, minister, geachte leden, ik verwijs naar het rapport ‘Lokaal geteelde voeding: gezondheidsrisico’s en maatschappelijke voordelen afgewogen’, dat ruim een jaar geleden door het Instituut voor Milieu & Duurzame Ontwikkeling (IMDO) van de Universiteit Antwerpen werd afgeleverd. De achtergrond hiervan is de onrust over risico’s in een aantal landelijke gebieden over de verontreiniging van zelf geteelde voeding met pollutanten zoals dioxines en pcb’s. Aandacht voor humane biomonitoring, het meten van vervuiling in het menselijk lichaam, is ook vandaag nog zeer actueel.

Minister, ruim tien jaar geleden vond het Steunpunt Milieu en Gezondheid hogere waarden voor dioxines en pcb’s in het bloed van inwoners van een aantal landelijke gebieden in Vlaanderen. Ruim een jaar geleden was er dan het IMDO-rapport. Naar verluidt komt er volgend jaar een praktijkgids met daarin een soort code met goede praktijken voor hobbytuinders. Graag had ik enige toelichting over dit initiatief dat de Vlaamse overheid nu ter zake opvat. Waarom duurt het overigens zo lang voor dit werd geconcretiseerd? Volgen er nog andere stappen?

Mevrouw Tinne Rombouts: Ik was wat bezorgd toen ik las dat het ging over lokaal geteelde voeding. Uit de vraagstelling blijkt wel duidelijk dat het gaat om een aantal landelijke gebieden. Communicatie is zeer belangrijk in dezen. Ik zou aandacht willen vragen voor een zeer gerichte communicatie. Communicatie, het probleem in het juiste perspectief plaatsen, is belangrijk. Ik weet dat er bijvoorbeeld in een aantal gebieden, zoals in de Kempische regio van Mol, reeds vandaag sensibilisatieacties gebeuren ten overstaan van burgers met een eigen groentetuin, om te bekijken op welke manier ze daarmee moeten omgaan. Het is belangrijk dat er gericht wordt gecommuniceerd, dat we bij wijze van spreken geen schrik-effect in heel Vlaanderen creëren, en dit daardoor uit perspectief trekken.

Ook wil ik vragen dat, als er gericht wordt gecommuniceerd ten overstaan van doelgroepen in bepaalde gebieden, de lokale besturen zeker ook zouden worden betrokken. Daar komen immers vaak vragen terecht als er eventuele knelpunten zijn of er communicatie- of sensibilisatieacties op touw worden gezet.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer Reekmans, misschien moeten we proberen een paar dingen uit elkaar te houden, voor alle duidelijkheid. U verwijst in uw vraag naar de resultaten van een onderzoek naar dioxine en pcb’s dat werd uitgevoerd door het steunpunt Milieu en Gezondheid. Er is inderdaad een onderzoek gebeurd, maar aansluitend daarop heeft ook de dienst Milieu & Gezondheid van het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE) een onderzoeksopdracht laten uitvoeren. Dat is dus nog iets anders: het steunpunt werkt met wetenschappelijke onderzoeksinstellingen, zoals universiteiten, terwijl de dienst Milieu & Gezondheid zich in het departement zelf bevindt. Het onderzoek had als titel ‘Evaluatie van beschikbare gegevens over aanwezigheid van gechloreerde verbindingen in lokaal geteelde voeding en de relevantie ervan voor de humane belasting als basis voor een ontwerpactieplan afgestemd op de beoogde doelgroepen’.

Het eindrapport van deze opdracht, uitgevoerd door het IMDO, werd in juli 2012 gepubliceerd. Dat rapport was de basis voor het opstellen van een actieplan om de risico’s te beperken als mensen zelf voeding telen. Er werd bekeken wat de mogelijke effecten zijn op de gezondheid en hoe we die kunnen verkleinen. Een maatregel van dit actieplan houdt inderdaad in dat er een code van goede praktijk komt voor het zelf telen van voeding. Daarvoor is een bestek uitgeschreven, dat werd afgetoetst met het Departement Landbouw en Visserij, met de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM), met het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid en met Vlaco. Deze opdracht is gegund in juni 2013.

Volgens die opdracht moet er een literatuurstudie worden uitgevoerd. Ook moet er een code van goede praktijk worden opgemaakt, met inbegrip van een beoordeling door een

leescommissie, zodat dit goed te begrijpen is, zodat er inderdaad geen verkeerde communicatie is. Eveneens moet er een communicatieplan worden opgemaakt, om die code ook bekend te maken bij de potentiële gebruikers. Mevrouw Rombouts, het is inderdaad de bedoeling om heel gericht te gaan communiceren, zodat niet onnodig paniek wordt veroorzaakt.

Mijnheer Reekmans, de code van goede praktijk voor het zelf telen van voeding zal worden opgebouwd uit vier verschillende hoofdstukken, namelijk over de ligging van de tuin en de plaats van de moestuin in de tuin – wat belangrijk is –, over de inrichting van de moestuin, over het gebruik van de moestuin en over de consumptie van fruit, groenten en eieren. Zo is bijvoorbeeld de ligging van de tuin in een stad of buitengebied van belang, maar ook de oriëntatie ten opzichte van industriële activiteiten, de ligging ten opzichte van een waterloop of de ligging ten opzichte van andere bebouwing. Voor bestaande tuinen kan ook worden nagegaan of er gegevens bekend zijn over activiteiten in het verleden, eventueel in functie van de bodemkwaliteit. Ook zal er worden aangegeven wat al dan niet aangeraden is en hoe men analysesresultaten moet interpreteren. De inrichting van de tuin heeft te maken met bodemvruchtbaarheid, bodemstructuur, eventueel de wens om kippen te houden en het gebruik van materialen om de tuin in te richten. Als men bijvoorbeeld oude treinbielzen op zijn terrein legt, of men gebruikt asbestplaten om een deel van de tuin af te bakenen, of palen die behandeld zijn met verduurzamingsmiddelen, dan kan dat een effect hebben op het gezond telen. Ik hoop dat niet uit te leggen. Hetzelfde geldt natuurlijk voor pesticidegebruik. Mensen moeten daarover worden geïnformeerd. Als ze nog restjes hebben staan in hun tuinhuis en ze gebruiken die in hun tuin, dan kan dat zware gevolgen hebben.

In het derde deel worden ook adviezen opgenomen die betrekking hebben op het gebruik van de tuin, zoals geen afval verbranden of as verspreiden of het belang van een goed compostgebruik. Het laatste deel zal zich richten op advies over de consumptie van die zelf geteelde voeding. Het advies bij uitstek blijft natuurlijk dat men dit voedsel moet wassen. Dat is een essentiële handeling in onze keuken, die trouwens niet alleen geldt voor zelf geteelde groenten. Die wordt altijd aanbevolen.

Een ontwerp van de code zal tegen het einde van dit jaar, dus heel binnenkort, klaar zijn. Dit ontwerp wordt voorgelegd aan een leescommissie. De opdracht zal worden beëindigd in de loop van 2014. Mevrouw Rombouts, dan zal er worden gecommuniceerd. Er zal alleszins aandacht zijn voor het feit dat dit heel lokaal is. Ook zullen we de lokale besturen daarbij betrekken. We zullen dat ook heel gericht doen, op specifieke gebieden.

De voorzitter: De heer Reekmans heeft het woord.

De heer Peter Reekmans: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Mevrouw Rombouts haalde terecht die communicatie aan. U weet wanneer zo iets een vraag wordt. Als dit de media haalt, dan krijg je vragen daarover in het gemeentehuis en dan stel je je vragen als je dat dossier bekijkt. Ik ben geen kenner, maar ik zie dat die dioxines en pcb's tien jaar geleden al zijn gevonden, eerst door wetenschappelijk onderzoek. Uiteindelijk komt de dienst die nu, tien jaar later, een evaluatie heeft gedaan, eigenlijk tot dezelfde resultaten. Dat was mijn zorg. De voorbije tien jaar is daar weinig aan gebeurd. Het speelt geen rol wiens schuld dat is, maar ik vind dat toch wel belangrijk.

Ik vind het positief dat er een actieplan is, dat het bestek is uitgeschreven, dat alles loopt, maar de vraag is hoe je de communicatie met de modale Vlaming verzorgt. Hoe leg je dat uit? Dat wordt niet gemakkelijk.

Het enige wat mij in dit dossier verontrust, minister, is of lokaal geteelde voeding wel overal even wenselijk is. Ik herinner mij een lang aanslepend dossier rond het metaalbedrijf Affilips in Tienen, waar de moestuintjes van alle omwonenden in de ruime omgeving verontreinigd waren. Er zijn ook problematieken in de regio Mol-Herentals, ik heb weet van problematieken bij mij in de streek.

Ik zie zelf ook niet meteen een oplossing, minister. Ik zeg ook niet dat u daar vandaag een pasklaar antwoord op moet geven, maar we hebben de voedselketen nu zo kunnen sluiten dat alles veiliger geworden is. Ik hoop dat het nu niet zo ver komt dat mensen door onwetendheid toch pcb's en dioxines binnenkrijgen via hun eigen moestuintje.

Mevrouw Tinne Rombouts: Er zijn effectief regio's waar gecommuniceerd wordt over het feit dat er beter geen tuingroenten worden benut. Ik denk dat in dezen duidelijke, eerlijke en zeer doelgroepgerichte communicatie, inderdaad belangrijk is.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Hermes Sanctorum tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de afschaffing van de milieusamenwerkingsovereenkomsten met de gemeenten - 154 (2013-2014)

Vraag om uitleg van de heer Jurgen Vanlerberghe tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over het schrappen van de gemeentelijke milieuconvenanten - 158 (2013-2014)

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum: Minister, een hele tijd terug kwam uit het fameuze witboek Interne Staatshervorming plots naar boven dat de samenwerkingsovereenkomst milieu in eerste instantie zou worden afgebouwd, en uiteindelijk afgeschaft, vanaf begin 2014. Dat was voor de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) een donderslag bij heldere hemel. Zij zeiden ook dat ze nooit betrokken werden bij die beslissing. U hebt gezegd dat dat niet klopte, maar de VVSG bleef bij haar standpunt. Ook voor een paar politieke partijen in dit parlement bleek het uit de lucht te komen vallen, want er werd met scherp geschoten op dat voorstel van beslissing.

Uiteindelijk bent u toch wat bijgedraaid en hebt u aangekondigd dat er een 'milieusamenwerkingsovereenkomst light' zou worden opgemaakt, niet voor 25 miljoen euro, zoals oorspronkelijk gezegd, maar voor zo'n 9 miljoen euro.

Meerdere keren al hebben verschillende mensen in deze commissie u gevraagd hoe het zat met dat milieuconvenant light. Dat zat toen nog altijd in de molen van de Vlaamse Regering. Op vrijdag 20 september werd het dan besproken op de ministerraad. Ik keek, wellicht samen met heel wat lokale besturen, uit naar de uiteindelijke beslissing, maar het punt werd uitgesteld. De vraag was dan wat er verder mee zou gebeuren, tot de VVSG plots meldde dat er helemaal geen lightversie zou komen. Blijkbaar kwam die informatie vanuit uw kabinet.

Dat vraagt toch om meer uitleg. Klopt die informatie? Waarom wordt uiteindelijk toch niet geopteerd voor een opvolger van het milieuconvenant? Hoe gaat u het dan aanpakken om de lokale milieuprioriteiten toch te realiseren? In de ontwerp teksten van de lightversie van het convenant ging het over verlagen van CO₂-uitstoot, verminderen van luchtverontreiniging, herstel van biodiversiteit, duurzaam materiaalgebruik, beheersing van het risico op overstromingen en wateroverlast, en bodemerosie. Hoe gaat u het lokale beleid stimuleren om daar actief rond te zijn?

Is er tot slot een inschatting gemaakt van wat dit betekent op het lokale niveau? Ik denk dan aan de duurzaamheidsambtenaar maar ook aan de verschillende financiële stimulansen die tot nu toe bestaan op gemeentelijk niveau. Wat zal daarmee gebeuren? Wat is de impact op de begroting en op het lokale milieubeleid?

De voorzitter: De heer Vanlerberghe heeft het woord.

De heer Jurgen Vanlerberghe: In mijn analyse keer ik terug naar het witboek Interne Staatshervorming: een document dat op tal van beleidsdomeinen de status heeft van een regeerakkoord in het kwadraat. Daar staan zaken in gebeiteld als in stenen tabletten. Ondanks de aankondiging in dat witboek dat er zou worden gestopt met de samenwerkingsovereenkomst, komt het bericht op de site van de VVSG als een verrassing, niet het minst omdat u in november vorig jaar in een persbericht aankondigde dat er vanaf 2014 een lightversie van de bestaande regeling zou komen. Daarvoor zou nog altijd 9 miljoen euro beschikbaar zijn die specifiek zou dienen om bij te dragen tot het bereiken van een aantal gewestelijke en Europese milieudoelstellingen. De heer Sanctorum is in detail ingegaan op die doelstellingen.

– *De heer Bart Martens, voorzitter, treedt als voorzitter op.*

Minister, het ging om een onderbouwde redenering waarvoor u zich onder meer baseerde op een rapport dat werd uitgevoerd door het studiebureau Tritel. Dat ging over de impact van dat soort van subsidies aan gemeenten en provincies. Er wordt nogal gemakkelijk gezegd dat het verdelen van kleine sommen geld eigenlijk weinig doeltreffend zou zijn, maar uit die studie bleek dat bottom-upingrepen door lokale besturen integendeel heel efficiënt kunnen zijn.

Deze regeling kwam op 20 september op de ministerraad van de Vlaamse Regering en werd toen uitgesteld. Het spreekwoord dat van uitstel afstel komt, klopt volgens de website van de VVSG.

Minister, hoe is het zo ver kunnen komen? Wat zal er nu precies gebeuren met de middelen? Zal het credo zoals opgenomen is in het witboek Interne Staatshervorming, namelijk dat lokaal milieubeleid bijna moet worden verengd tot lokaal rioleringsbeleid, worden gerealiseerd?

Vreest u door het wegvallen van de steun voor lokale projecten bij die lokale besturen, geen negatieve effecten voor het bereiken van de gewestelijke en Europese milieudoelstellingen? In nagenoeg elke commissie van dit parlement worden vragen gesteld over een of ander aspect van het lokale beleid waarbij er wordt gesproken over moeilijke financiële situaties.

Ik wil het ook nog even hebben over de toekomst van de MiNa-werkers. Ik heb namelijk een gerucht opgevangen waaruit blijkt dat die MiNa-werkers in 2014 wel nog zouden worden betoelaagd. Indien dat zo is, zou ik graag weten hoe die berekening zal gebeuren. In het verleden gebeurde het wel vaker dat lokale besturen tijdens het eerste trimester te horen kregen dat ze recht hadden op pakweg 4,7 voltijdse equivalenten gesubsidieerde MiNa-werkers om dan bij de afrekening te horen dat 1,3 ook een mooi getal is.

Tot slot wil ik het nog hebben over de duurzaamheidsambtenaren. Die lokale duurzaamheidsambtenaren waren in vele gevallen voor 50 procent van de loonkost gesubsidieerd door de Vlaamse overheid.

Ik heb het al gehad over de moeilijke financiële positie van onze lokale besturen. De mantra die door bepaalde partijen wordt gepropageerd dat de beste ambtenaar die je kunt hebben de ambtenaar is die je niet hebt en dat lokale besturen massaal en zeer fors zouden moeten besparen op hun ambtenarenapparaat, zal u niet onbekend zijn.

Persoonlijk vrees ik dat het wegvallen van de samenwerkingsovereenkomst tot gevolg zou kunnen hebben dat de duurzaamheidsambtenaren bij die categorieën zijn die als eerste in het vizier komen van lokale besparingsoefeningen. Uiteraard is dat de lokale economie. De impact daarvan is niet te onderschatten. Die mensen werken inderdaad vaak aan kleinschalige, maar daarom niet minder efficiënte en effectieve acties op lokaal niveau. Hoe kijkt u, bij het schrappen van het milieuconvenant, zowel in een lightversie als in een fullversie, naar de toekomst van die lokale duurzaamheidsambtenaren?

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Mevrouw Gwenny De Vroe: Minister, het systeem van de convenanten of samenwerkingsovereenkomst had als voordeel dat er op maat kon worden gewerkt door de lokale besturen. Tevens kon er worden ingespeeld op verplichtingen die vanuit Europa worden opgelegd, zoals het terugdringen van de broeikasgassen of de erosiebestrijding. Allicht zijn er nog andere voorbeelden aan te halen.

Er is een analyse uitgevoerd. Daaruit bleek dat de 25 miljoen euro goed werden besteed en dat er duidelijk een grote meerwaarde van het gevoerde milieubeleid met de samenwerkingsovereenkomst kon worden gegenereerd.

Minister, voor vele lokale besturen is het onbegrijpelijk – dat is toch wat ik hoor op het terrein – dat het systeem werd afgebouwd. Het nieuws dat nu ook de lightversie er niet zal komen, is voor velen een slag in het gezicht. Op het ogenblik dat het financieel water veel lokale besturen aan de lippen staat, is het dan ook begrijpelijk dat ze helemaal niet tevreden zijn met de door u genomen beslissing.

Minister, wat zijn de gevolgen voor de continuïteit van de lopende projecten rond bijvoorbeeld de erosiebestrijding of projecten rond het terugdringen van wateroverlast? Worden die allemaal stilgelegd? Of zullen die toch nog kunnen worden voortgezet met de nodige financiering die gegarandeerd blijft?

Ik had eigenlijk dezelfde vraag als de collega's. Waarom communiceerde u enkele maanden geleden nog dat er een lightversie zou worden uitgebracht en zou daar nu totaal niets meer van in huis komen?

In het verleden hebben we meermaals gehoord dat er bij het tot stand brengen van de samenwerkingsovereenkomst door de Vlaamse overheid destijds tot in detail werd gesproken met de VVSG. Nadien, bij de vorige vergaderingen die we over dit thema gehad hebben, kon ik daar persoonlijk toch zeer grote vraagtekens bij plaatsen of dat nadien nog wel gebeurde. Het is voor een volksvertegenwoordiger toch wel heel vreemd in de veronderstelling te zijn dat er een lightversie komt en dan achteraf, via de website of de mailings van de VVSG te horen te krijgen dat die lightversie er niet komt. Dat is toch wel betreurenswaardig.

Minister, er zijn heel wat vragen van milieuambtenaren, milieudiensten en lokale politici hoe die ondersteuning voor gemeenten van de riolering er in de praktijk zal uitzien alsook het gewijzigde milieuhandhavingsbeleid. Hoe zal dit worden gewijzigd?

Ik herinner mij dat er controverse was in het witboek. Enerzijds zou de samenwerkingsovereenkomst worden geschrapt en anderzijds was er sprake van een nieuw luik dat zou worden toegevoegd, namelijk het luik van de energie. Eigenlijk is er in wat nu naar voren wordt gebracht, totaal geen sprake meer van. Graag kreeg ik een verduidelijking, een verklaring voor het feit dat er nu totaal niet meer gesproken wordt over energie.

Ik wil ook even ingaan op wat de collega van sp.a zei over de duurzaamheidsambtenaar. Toevallig ben ik zaterdagavond op een duurzaamheidsambtenaar gebotst die mij hier spontaan over aansprak en vertelde dat het duurzaamheidsambtenarenoverleg, het overleg dat ze veelvuldig hadden, ondertussen ook geschrapt is. Ik vind het jammer. Het is belangrijk dat een gemeente zelf beslist of ze de duurzaamheidsambtenaar al dan niet houden. Ik heb ook begrepen dat veel duurzaamheidsambtenaren die destijds aangeworven zijn, nu al een nieuwe functie hebben gekregen binnen hun gemeente. Dat was bij de duurzaamheidsambtenaar die ik tegenkwam niet het geval, maar ze maakte zich toch zorgen omdat het duurzaamheidsambtenarenoverleg niet langer zou doorgaan. Tot daar mijn vragen. Ik hoop er een antwoord op te kunnen krijgen.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Mevrouw Tinne Rombouts: Voorzitter, minister, collega's, ik zou me graag even aansluiten bij de vraagstelling. Het feit dat er wijzigingen zijn, zorgt lokaal voor vragen, dat is duidelijk. Op momenten van hervormingen zijn er mensen die echt nadenken over de manier waarop

hervormd kan worden, maar ook mensen die zich afvragen wat de toekomst zal brengen. De tijd gaat inderdaad vooruit.

Ik vind het toch een beetje raar. Enerzijds hebben we de discussie over de interne staatshervorming en het witboek, maar anderzijds is er ook een decreet Planlastvermindering. Specifiek over het statuut van de duurzaamheidsambtenaar herinner ik me dat er gesproken werd over de vraag of we als Vlaamse overheid nog willen opleggen dat ambtenaren moeten worden aangeworven en of we al dan niet in de nodige middelen voorzien. Ik meende dat het een verwijzing naar dat decreet was en dat daarin de beslissing genomen is.

Gemeenten moeten natuurlijk aandacht hebben voor duurzaam beleid. Ik ga ervan uit – en ik hoop dat het niet vanuit die hoek is dat de collega's de vragen stellen – dat in de gemeenten die ondertussen al verschillende jaren gewerkt hebben aan duurzaamheid met een duurzaamheidsambtenaar, verder wordt ingezet op de zaken en projecten die goed lopen en waardoor het beleid echt effect heeft. Ik zou dat een evidentie vinden in de gemeenten die overtuigd zijn van de effecten van de projecten waar ze op inzetten.

Ik heb wel een vraag over de MiNa-werkers. Ik stel vast dat de organisaties die verschillende MiNa-werkers tewerkstellen, het signaal geven dat wel in middelen wordt voorzien voor die mensen, maar ook dat de concrete invulling, het aantal bijvoorbeeld, niet duidelijk is en dat ze bezorgd zijn.

Minister, in welke mate is er overleg met die organisaties, met gemeenten en met de VVSG? Zijn er afspraken gemaakt over de communicatie daarover? Diensten die op die manier mailings en brieven krijgen, worden opgejaagd. Ze weten het allemaal niet, nu zit het in de meerjarenbegroting en het zal allemaal onzeker worden. Op die manier groeit het onzekerheidsgevoel natuurlijk. In welke mate zijn de mensen betrokken? Worden er afspraken gemaakt over communicatie? Hebt u een zicht op de timing voor het afronden van de discussie?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Voorzitter, dames en heren, dit onderwerp is hier al een paar keer aan bod gekomen tijdens deze legislatuur. Ik herinner me ook de hoorzittingen naar aanleiding van de goedkeuring van de samenwerkingsovereenkomsten. Heel wat mensen hadden inderdaad problemen met de manier waarop de rapportage en de aanvragen moesten gebeuren en met de heel gedetailleerde beroepsprocedures.

Wat hebben we deze legislatuur gedaan? Het gaat om twee trajecten, mevrouw Rombouts verwees er al naar. Aan de ene kant is er het witboek Interne Staatshervorming waarin een aantal taakstellingen duidelijk worden gesteld. Het was de bedoeling om niet meer te werken van subsidie op subsidie, maar om ervoor te zorgen dat wat men lokaal doet, wat provinciaal moet gebeuren en wat op het niveau van de gewesten en de gemeenschappen moet gebeuren, in een duidelijke taakstelling werd omschreven. Daarnaast is er ook het Planlastendecreet geweest dat werd goedgekeurd en waarmee we zo veel mogelijk de planlasten voor de gemeentebesturen zouden afbouwen.

Wat staat er in het witboek Interne Staatshervorming? Daarover kan er weinig discussie zijn, er staat heel uitdrukkelijk in dat we stoppen met de samenwerkingsovereenkomst gemeentelijke milieuconvenant en dat we de middelen overhevelen naar riolering. Er is ook nog een hoofdstukje over handhaving, ook daar gaat een deel van de middelen naartoe.

Het is een beslissing die werd genomen in de Vlaamse Regering. Toen kwamen er heel wat reacties en ook uit deze commissie kwamen er heel wat vragen. Zo werd gevraagd of het niet mogelijk zou zijn om in een milieuconvenant 'light' te voorzien. We hadden ook oor naar die verzuchtingen en we zijn toen op zoek gegaan naar een manier om er iets aan te doen. Er staat inderdaad een zinnetje, onder energie dan, dat een opening laat voor een samenwerkingsovereenkomst of een milieuconvenant. We zijn dan ook op zoek gegaan, in

overleg met de VVSG, naar een manier om naast een deel voor rioleringen, toch nog een samenwerkingsovereenkomst 'light' te maken.

Voor alle duidelijkheid, degenen die nu zeggen dat de duurzaamheidsambtenaren niet meer gefinancierd zullen worden, wil ik antwoorden dat ook in wat we hadden voorgesteld als mogelijkheid, een nieuw soort milieuconvenant 'light', ook geen financiering meer zat voor de duurzaamheidsambtenaren. Dat idee was al verlaten. We baseerden ons op de Tritel-studie, die hier ook was voorgesteld. Die studie had een heel duidelijke aanbeveling: het heeft geen zin om duurzaamheidsambtenaren rechtstreeks te subsidiëren, het is beter om projectmatig te werken.

Dat denkspoor hebben we verder uitgedacht, maar we zijn er niet echt doorgeraakt, we hebben geen politieke meerderheid gevonden om het in die zin uit te werken. Dat komt doordat de plan- en rapporteringslasten telkens veel te hoog werden ingeschat in verhouding tot de middelen. We hadden een vast bedrag per gemeente vastgeklikt. Ze konden op basis daarvan projecten indienen, maar we zaten nog altijd met projecten die moesten worden uitgewerkt en de verantwoording ervan. Het was een hele poespas aan plannen. Het is inderdaad zo dat we die middelen nu volledig naar de rioleringen laten vloeien, zoals het ook geformuleerd staat in het witboek Interne Staatshervorming.

Het is wel zo dat de middelen waarin werd voorzien voor de gemeenten, nog vastgeklikt worden. Het is niet zo dat de pot van het milieuconvenant opgaat in de totale pot voor rioleringen en dat gemeentebesturen die toevallig goede projecten hebben voor rioleringen, middelen kunnen krijgen en andere gemeenten niet. Het zal een vast bedrag zijn dat vastgeklikt wordt per gemeente.

Wat de duurzaamheidsambtenaar betreft, heb ik daarnet al geantwoord. De situatie is ook verschillend van gemeente tot gemeente, het is overall anders, onder meer wat de manier van aanwerven betreft. Ik ga er ook van uit dat de lokale besturen er vaak voor kiezen om ze verder in dienst te houden. Het is niet omdat de middelen daar niet specifiek voor dienen, dat gemeentebesturen een andere keuze moeten maken. Trouwens, gemeentebesturen zullen een equivalent van de middelen vastgeklikt krijgen, het is niet zo dat de gemeente plotseling middelen kwijt is.

Wat de MiNa-werkers betreft, wordt overleg gepleegd met Sociale Economie. We werken aan een harmonisering van het systeem van de MiNa-werkers en het systeem van de groenjobs. De bedoeling is dat dit besluit zo snel mogelijk, nog dit jaar, wordt voorgelegd aan de Vlaamse Regering, zodat absoluut in 2014 en de volgende jaren, bepaalde milieu- en natuurtaken verder kunnen worden uitgevoerd door doelgroepwerknemers. Het takenpakket van de MiNa-werkers zal in grote lijnen behouden blijven. Alleen het thema energie zal in het nieuwe besluit niet meer aan bod komen, aangezien er heel wat alternatieve kanalen voor bestaan en er de voorbije jaren weinig vraag was van gemeenten. Het huidige systeem van de MiNa-werkers was gekoppeld aan de samenwerkingsovereenkomst, uiteraard valt die koppeling weg. Dit heeft natuurlijk invloed op de huidige verdeling van het contingent. Voor de verdeling van het contingent wordt een systeem voorgesteld dat in overeenstemming is met de Europese regelgeving met betrekking tot het geven van staatssteun voor economische activiteiten. Het contingent wordt niet meer uitgedrukt in vte's, maar in takenpakketten. Eén takenpakket bestaat uit 600 uren om taken uit te voeren rond natuurbehoud/beheer, pesticidenvrij beheer en taken rond materialenkringlopen en openbare reinheid.

Om dit te verduidelijken: één takenpakket stemt overeen met 0,5 vte binnen het huidige systeem, het contingent zal bestaan uit 616 takenpakketten of 308 vte's volgens het huidige systeem. Dit wil zeggen dat er een uitbreiding van het contingent komt, aangezien het contingent nu uit 260 vte's bestaat. Het contingent van 616 takenpakketten wordt evenredig verdeeld over alle deelnemende gemeenten. Dit wil zeggen dat elke deelnemende gemeente recht heeft op minstens twee takenpakketten of 1 vte volgens het huidige systeem van de

MiNa-werkers. Niet-benutte takenpakketten worden terug evenredig verdeeld over de gemeenten die meer dan twee takenpakketten hebben ingezet.

Om elke gemeente recht te geven op minstens twee takenpakketten en zo het contingent uit te breiden binnen het huidige budget, zal de toegekende subsidie iets dalen. Er zal 5250 euro per takenpakket worden gegeven aan de gemeenten of 10.500 euro per vte volgens het huidige systeem van de MiNa-werkers. In het huidige systeem wordt 12.400 euro per vte gesubsidieerd vanuit Leefmilieu. We zorgen ook voor planlastvermindering door aan de gemeenten geen planning meer te vragen. Gemeenten zullen slechts één keer moeten intekenen voor een periode van zes jaar en dan jaarlijks beperkt rapporteren over de uitgevoerde taken.

Mevrouw De Vroe, de lopende projecten blijven verder bestaan. Daar moet geen vrees voor bestaan.

Het duurzaamheidsambtenarenoverleg ken ik niet. Dat gaat niet uit van de Vlaamse overheid. Dat is misschien van onderuit gegroeid. Ik heb er geen zicht op of het is stilgelegd.

Nogmaals, het klopt: er komt geen lightversie. We gaan inzetten op de rioleringen. Er komt een vast bedrag per gemeente zodat ze weten waarop ze recht hebben zodat ze lokale takenpakketten kunnen gebruiken. De budgetten blijven ter beschikking van de lokale besturen.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum: Minister, dat is allesbehalve goed nieuws. Ik zal beginnen met de hoorzitting waarop Tritel was uitgenodigd om een presentatie te geven. U verwijst daarnaar. Dat is interessant want de conclusie van Tritel luidde zeker niet dat er geen samenwerkingsovereenkomst inzake milieu meer moest zijn. De conclusie was: meer resultaatgebonden subsidiëring en dergelijke. Daar kunnen we allemaal achter staan.

Ik vroeg tijdens die hoorzitting: stel dat we het huidige systeem volledig omslaan en dat duurzaamheidsambtenaren en lopende initiatieven niet meer worden ondersteund, wat is dan de impact op het lokale vlak? Daar kreeg ik geen antwoord op. Dat is mijn probleem ook in dit dossier. U kent de impact van uw beslissing niet. U hebt er geen idee van, geen concreet idee.

We voelen allemaal aan dat het afschaffen van een opvolger van het milieuconvenant een effect zal hebben op het lokale milieubeleid. Er zijn geen incentives meer van de Vlaamse overheid om in te zetten op de zes prioriteiten die u naar voren schoof. Er is geen coördinatie meer! Er wordt gewoon gerekend op de goodwill van de lokale besturen. Geloof u nu echt in dat model? Dat kan ik moeilijk geloven.

Er zijn 174 duurzaamheidsambtenaren. Ik weet al van vier in Limburg en vier in Vlaams-Brabant waarmee de samenwerking wordt stopgezet. De lokale besturen worden geconfronteerd met een grote sociale uitdaging. Denkt u nu echt dat die kleine gemeenten een duurzaamheidsambtenaar in hun kader gaan opnemen en zelf gaan financieren? Dat gelooft toch niemand? In de steden zal dat misschien nog lukken, maar niet in de kleine gemeenten. Dat gelooft geen kat.

Wat me ook nog erg stoort, is de grote onduidelijkheid. Die discussie duurt nu al zo lang. Ik denk dat er nog altijd lokale besturen zijn die zich afvragen wat er nu precies gebeurt, wat nu exact de impact is. Het is oktober 2013 en het gaat over een regeling die van kracht moest worden in januari 2014, maar dat lukt niet meer.

Minister, gaat u aan tafel zitten met de lokale besturen om de exacte impact eens goed uit te leggen? Komt er een decretaal alternatief? De Vlaamse overheid voert geen stimulerend beleid meer. Bent u van plan om een aantal zaken te verankeren? We moeten toch vermijden dat belangrijke aspecten van het lokale milieubeleid verdwijnen? Niet alle gemeentebesturen vinden milieubeleid een prioriteit. Gaat u de afkalking tegenhouden?

De voorzitter: De heer Vanlerberghe heeft het woord.

De heer Jurgen Vanlerberghe: Dit is geen hoeraverhaal voor het milieu. De lightversie verdwijnt.

Het samenspel tussen de interne staatshervorming en het Planlastendecreet heeft hier een rol in gespeeld. We kregen de rapportage maar niet ingepast in het Planlastendecreet. De vroegere rapportage was eenvoudiger. Volgens mij was het op te lossen; het was perfect mogelijk om dat in te schrijven in de Vlaamse beleidsdoelstellingen. Dat bestaat immers wel voor het lokale sport- en cultuurbeleid. Veel lokale besturen worstelen nog met de beleids- en beheerscyclus (BBC); toch hadden ze dat in hun meerjarenplan kunnen inschrijven zodat ze op een eenvoudige manier konden rapporteren. Dat is een gemiste kans. Dat hoefde voor mij helemaal niet gekoppeld te zijn aan de aanwerving van een ambtenaar, de middelen mogen gerust op een andere manier worden besteed. Het staat niet in de beleidsprioriteiten, de middelen verdwijnen, en dat is een spijtige zaak.

U gaat een som geld garanderen voor de rioleringen door middel van een soort individueel trekkingsrecht voor de gemeenten. Dat kan de zaken eventueel wat versnellen. De wachtlijsten voor gesubsidieerde rioleringsprojecten bij de lokale besturen zijn redelijk lang. Het zal sneller gaan, maar de lokale besturen zullen netto geen extra subsidies krijgen. De subsidiepercentages liggen vast. Dat is goed. Een deel zal worden betaald op basis van de trekkingsrechten die uit het milieuconvenant komen. De rest zal worden bijgepast zoals altijd. Aan het einde van de rit is het lokale bestuur degene die inlevert. Dat is jammer. Dat is een vervelend signaal.

We hadden vandaag in de commissie Binnenlands Bestuur een discussie over het Provinciefonds. De VVSG maakt zich momenteel erg druk over een andere ‘woordbreuk’, zoals zij het noemen, namelijk in verband met het Planlastendecreet, rond het uitbetalingsmoment van subsidies. Dat is maar een klein facet, dat besef ik wel. We krijgen wel een sfeerschepping. De Vlaamse overheid lijkt niet bijster betrouwbaar ten aanzien van de lokale besturen. Wat wordt aangekondigd, verdwijnt plots ergens onder een stapel papieren of zo.

Ik heb nog een kleine vraag tot verduidelijking over de MiNa-werkers. U hebt het niet meer over vte's, hoewel dat toch wat vergelijkbaar blijkt te zijn. U hebt het over 616 takenpakketten, waarbij elke gemeente de garantie krijgt dat ze op 2 pakketten kan intekenen. Aangezien 1 takenpakket min of meer overeenstemt met 0,5 vte, betekent dit dat elk lokaal bestuur straks nog 1 MiNa-werker gesubsidieerd aan de slag zal kunnen laten gaan voor een aantal vastgelegde taken? Begrijp ik dat goed? Gaat het dan over 1 werker, ongeacht de grootte en de opdracht van de gemeente, ongeacht de uitdaging waarmee die gemeente wordt geconfronteerd? Of wordt dat gemodereerd?

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Mevrouw Gwenny De Vroe: Minister, in het kader van de door de regering genomen beslissing lijkt het me heel belangrijk om de evolutie van het personeelsbestand, maar vooral de evolutie van het beleid op lokaal vlak te evalueren. We moeten allemaal waakzaam zijn. Het lokale milieubeleid was goed. Dat is ook bewezen door de analyse die ik daarnet heb vermeld. Er was een duidelijke meerwaarde die door de samenwerkingsovereenkomst kon worden gegenereerd. Het lijkt me dus heel belangrijk dat uw diensten de evolutie bijhouden van het beleid van de lokale besturen.

U wilt gemeenten gaan ondersteunen met betrekking tot de riolering en de milieuhandhaving. Ik zou graag willen dat u me dat eens gedetailleerd uitlegt alsof ik een milieuambtenaar of een duurzaamheidsambtenaar was: hoe zal dat er nu in de praktijk uitzien? Het lijkt me belangrijk voor ons als parlementsleden dat we om het even wie die daar vragen over stelt, mensen van lokale besturen, milieuambtenaren of wie dan ook, een antwoord kunnen geven, dat we de correcte informatie kunnen meegeven. Ik doe dus een warme oproep. U hoeft dat

nu niet te doen. U kunt dat via e-mail aan mij of aan iedereen bezorgen, zodat we echt in detail weten hoe dat er nu in de praktijk uit zal zien. Dan heb ik het zowel over de subsidiëring voor rioleringen in gemeenten als over de milieuhandhaving.

Ter verduidelijking, ik weet uiteraard dat het duurzaamheidsambtenarenoverleg waarnaar ik heb verwezen, geen organisatie is van de Vlaamse overheid. Dat wordt provinciaal georganiseerd. Ik vond het gewoon belangrijk om als signaal mee te geven dat dit volgens mijn bronnen in één provincie zou worden stopgezet.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer Vanlerberghe, het gaat inderdaad over twee pakketten per gemeente, onafhankelijk van de grootte. Mijnheer Sanctorum, uiteraard ga ik met de gemeenten aan tafel zitten. Voor ons is de gesprekspartner ter zake de VVSG. Uiteraard zullen we daarover verder met hen overleggen. Er zal geen decreetsinitiatief komen om de gemeenten verplichtingen op te leggen. Wij geloven in die gemeentelijke autonomie. Ik meen dat van daaruit ook heel wat kan gebeuren, zonder dat we decretaal manu militari zaken moeten opleggen.

Mevrouw De Vroe, dat is ook enigszins een antwoord op uw vraag naar een evaluatie van wat er gemeentelijk gebeurt op milieuvlak. We hebben beslist om de gemeenten meer autonomie te geven, dus ik meen dat we dat ook aan hen moeten overlaten. Ik ben het niet eens met diegenen die zeggen dat de middelen weg zijn uit het gemeentelijk milieubeleid. Voor mij is investeren in rioleringen ook nog altijd milieubeleid, tenzij ik dat anders heb begrepen. Dat is toch ook wel absoluut inzetten op het milieu. We hebben ervoor gekozen om dat als prioriteit aan te nemen. Ik denk dat dit een keuze is waar ook heel veel lokale besturen om hebben gevraagd. Dat zal inderdaad enigszins wennen zijn. Dat zal een andere werkwijze zijn.

Hoe gaat dat concreet in zijn werk? We hebben een bedrag. Dat zullen we verdelen over de diverse gemeenten, op basis van het aantal inwoners en dergelijke meer in een gemeente. Dat zal een vast bedrag zijn. Dat zal ook zo worden megedeeld aan de gemeenten. Het zal inderdaad een soort trekkingsrecht zijn waar een lokaal bestuur een beroep op kan doen. Die middelen zullen dus daadwerkelijk wel vastgeklikt zijn per gemeente. Als een lokaal bestuur dan nog extra middelen wil om dit of dat te doen, om projecten te doen in die gemeente, dan kan ze daar nog altijd voor kiezen, door een interne verschuiving in haar beleid. De Vlaamse overheid verschuift in een bepaalde richting en maakt een duidelijke keuze om prioritair middelen in te zetten voor het behalen van die waterzuiveringsnormen, omdat dit voor ons een topprioriteit is, maar het staat lokale besturen natuurlijk vrij om andere accenten te leggen, indien ze dat willen doen. Dan zullen ze zelf intern in hun begroting ook die keuze moeten maken.

Het klopt dat we eerst dachten aan een lightversie van die samenwerkingsovereenkomst, enigszins op vraag van deze commissie en op basis van bezorgdheden uit de sector die we hadden gedetecteerd. Ik heb echter het verhaal verteld. We blijven bij de beslissing die is genomen in het witboek Interne Staatshervorming. We moeten nu volop die weg bewandelen. We moeten dus inderdaad zo snel mogelijk de juiste bedragen laten weten aan de lokale besturen, en moeten ook een besluit voorleggen aan de Vlaamse Regering waar dat heel concreet in staat. Als dat helemaal is uitgewerkt, dan zullen we ook tot in de details kunnen zeggen hoe dat in elkaar zit.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum: Minister, ik was nog iets vergeten te vragen. U stelt dat er geen meerderheid werd gevonden om toch een lightversie te maken van het milieuconvenant. Waar kreeg dat dan geen steun? Ik denk echter wel dat ik zo ongeveer het antwoord daarop ken, op basis van de betogen.

U zegt nu al een paar keer dat u nog altijd de lokale besturen ondersteunt, dat het gewoon gaat over een verschuiving van budget van de ene prioriteit naar de andere. Die redenering gaat echter niet op. De VVSG heeft daarover tijdens de hoorzitting duidelijk een standpunt ingenomen. In uw redenering zou de vereniging eigenlijk neutraal moeten staan tegenover die beslissing. Neen, de VVSG noemt een verschuiving van het budget voor het convenant naar de rioolsubsidies letterlijk “rommelen in de marge”. Dat stond zo letterlijk in haar presentatie. De redenering is inderdaad heel logisch. Voor de ondersteuning van het lokaal milieubeleid zijn die middelen zeer nuttig, maar voor de investeringen in de rioleringen is dat eigenlijk een druppel op een hete plaat. Die financiële uitdaging is immers zoveel groter dat er nog veel meer geld moet worden vrijgemaakt om al die doelstellingen qua waterzuivering en rioleringen te halen. Dat is gewoon een andere grootteorde van budget. Die redenering klopt dus niet.

De Vlaamse overheid geeft dus geen stimulans meer aan de lokale besturen. Er is ook geen verplichting: dat hebt u duidelijk gesteld. We rekenen dus gewoon op de goodwill van die lokale besturen, op hun lokale autonomie. Men rekent erop dat iedereen die richting uit wil, dat ze vinden dat er minder broeikasgassen mogen worden uitgestoten, dat er minder energie mag worden verbruikt, dat er moet worden ingezet op bodemerosie en biodiversiteit. Men rekent op al die fantastische mensen op lokaal vlak, die allemaal die richting uitgaan. Dat lijkt me toch wel te getuigen van een zekere naïviteit. De Vlaamse overheid moet toch op zijn minst een stimulans geven ten aanzien van die lokale besturen. Nu rekenen we op de goodwill, ook financieel. Als ze die goodwill niet hebben, dan zullen die duurzaamheidsambtenaren dus afvloeien, en dan verdwijnt ook de expertise van dat lokaal milieubeleid.

Minister, misschien is het interessant om over een jaar eens de impact te evalueren. Daarmee speel ik enigszins in op wat mevrouw De Vroe daarnet zei. U kunt die impact nu blijkbaar niet inschatten. Misschien is dat uw probleem niet meer, want dat is na de verkiezingen, maar ik meen dat we die evaluatie zeker moeten maken.

De voorzitter: De heer Vanlerberghe heeft het woord.

De heer Jurgen Vanlerberghe: Ik vind het spijtig dat de lightversie van het convenant verdwijnt. Ik hoop dat de lokale besturen effectief hun verantwoordelijkheid blijven nemen. Ik ben misschien wat minder pessimistisch dan de heer Sanctorum, maar we weten wel allemaal dat een financiële stimulans meestal ook appetijt geeft in dit en in andere beleidsdomeinen.

Minister, ik heb uw uitleg over het trekkingsrecht niet helemaal begrepen. Het is me niet helemaal duidelijk of dat trekkingsrecht de eigen inbreng van de lokale besturen in de gesubsidieerde dossiers zal vervangen, maar ik veronderstel dat we daar in de toekomst snel duidelijkheid over zullen hebben.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Wilfried Vandaele tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de juridische actie tegen het door de Vlaamse overheid subsidiëren van terreinaankopen door terreinbeherende verenigingen - 160 (2013-2014)

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Minister, de Vlaamse Vereniging voor Gelijkberechtiging Natuurbeheer (VVGNG) spant bij Europa een proces aan tegen de Vlaamse subsidiëringpolitiek voor het aankopen van natuurgebied door terreinbeherende

verenigingen. In het buitenland zijn er al vergelijkbare acties geweest, zonder succes, maar elk juridische zaak is anders.

Al jaren bestaat er een samenwerking tussen de terreinbeherende verenigingen en de overheid met het oog op het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen. Als de VVGN ook haar bijdrage wil leveren tot het natuurbeheer, moet dat bespreekbaar zijn. De agressieve methode die wordt aangewend, kan echter ernstige schade toebrengen aan het broze natuurbeleid en daar maak ik me zorgen over.

Dat er overheidscontrole moet zijn op het krijgen van subsidies is evident en dat er resultaten moeten volgen op het verstrekken van een aankoopsubsidie is eveneens evident. Ik denk echter dat de terreinbeherende verenigingen goed werk leveren.

Minister, sommige jagers en landeigenaars klagen over een gebrek aan erkenning. Nochtans krijgen deze doelgroepen bij uw kabinet gehoor. Ik denk dan aan de recente versoepeling van de jacht op bepaalde diersoorten. Is er momenteel een reguliere en projectmatige ondersteuning ook vanuit uw diensten voor die doelgroepen zoals de jagers en de jagersverenigingen? Is er ondersteuning via de regionale landschappen, misschien via het Programmeringsdocument voor Plattelandsontwikkeling II (PDPO II)?

Dezelfde vraag kan worden gesteld voor de private landeigenaars. Gaan er ook middelen naar de bosgroepen of naar Landelijk Vlaanderen?

Zijn er volgens u positieve effecten van de acties van jagersgroepen, bosgroepen, grootgrondbezitters enzovoort op de biodiversiteit? Is die impact onderzocht?

Het staat vandaag iedereen vrij om subsidies te vragen voor het beheer van natuureservaten, ook private eigenaars en jagers. Hoeveel aanvraagdossiers hebt u deze legislatuur van deze doelgroepen ontvangen? Welke gevolg werd daaraan gegeven? Zijn er knelpunten waar u aandacht voor vraagt?

Er bestaat duidelijk een maatschappelijke vraag naar bereikbaar en toegankelijk groen. Vandaag zijn natuurbeheerders die subsidies ontvangen, ertoe verplicht om hun gebieden open te stellen, behoudens enkele uitzonderingen. Bent u van plan deze toegankelijkheidseis in de toekomst te wijzigen of af te zwakken als zich nieuwe categorieën aandienen? Vindt u dat het een taak voor de overheid moet zijn om natuur- en bosgebieden te financieren die afgesloten zijn voor het publiek en die niet alleen worden beheerd in functie van natuurbeheer maar ook in functie van economisch en/of recreatief gebruik zoals het in stand houden van jachtwild of het maximaliseren van de houtopbrengsten?

Hoe reageert u op de klacht van de VVGN bij Europa? Ik heb het gevoel dat die het beleid van deze regering maar ook van vorige regeringen enigszins op de helling zet of ondergraaft of daar toch een flinke kritiek op is. We hebben nu eenmaal de traditie om natuurgebieden te verwerven via dat subsidiesysteem. Nu blijkt dat onder vuur te komen. Hoe reageert u daarop, minister?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Mevrouw Tinne Rombouts: Collega's, ik wil graag aansluiten bij deze vraag. Wij zijn uiteraard ook op de hoogte van het thema dat de nieuw opgerichte vereniging VVGN heeft aangehaald.

Ik was wat verbaasd over de scherpe toon van de vraagsteller en van de natuursector. Ik begrijp natuurlijk wel dat zij zeer bezorgd zijn over deze zaak, maar ik denk dat ze die toch wel wat in proportie moeten zien. Enkele individuen uit de sector van jagers en landeigenaars zijn naar het Europees Hof getrokken. Ik lees ook wel eens over infrastructuurprojecten of RUP's die worden aangeklaagd bij het Europees Hof door enkele individuele mensen van bepaalde verenigingen of vanuit de natuursector. We moeten alles in proportie bekijken. Er wordt hier gesproken over een zeer agressieve houding. Spreken we op dat moment ook over een agressieve houding?

Wat mij zorgen baart, is de reactie dat we daar niet meer mee moeten spreken of samenwerken – dat staat niet in de vraagstelling, maar ik hoor dat wel in de natuursector. Ik zou dat zeer spijtig vinden. Al die sectoren, zowel landeigenaars, de natuursector als de jagers moeten effectief samenwerken aan het beleid en ook op het terrein.

We nemen in andere zaken ook niet zo'n houding aan, ook al worden daar RUP's of infrastructuurprojecten aangevochten. Ik hoop dat het in dezen alleszins het overleg niet op de helling zet.

De VVGN is naar het Europees Hof gestapt, heeft een aantal vragen gesteld. Ik verwijs graag naar recente juridische uitspraken allerhande, ook vanuit Nederland en Duitsland, die we vandaag wel kennen en waar ik bezorgd om ben. Het zijn reële uitspraken. Minister, los van de procedure van de VVGN: welke stappen en eventuele herwerkingen zou u overwegen op basis van de uitspraken die we al kennen?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer Vandaele, u wilt een kort antwoord, maar u vraagt wel heel veel details. Het is bijna een schriftelijke vraag. Ik heb hier een ellenlange lijst met budgetten en bedragen waarnaar u vraagt. Ik zal u die allemaal in detail bezorgen.

Jagers krijgen bij mij gehoor, net als alle andere doelgroepen in het buitengebied. Ik maak geen onderscheid tussen doelgroepen en sectoren. Overleg is er met iedereen. De aanpassing van de openingstijden van de jacht in het kader van het nieuwe Jachtopeningsbesluit is er gekomen in overleg met alle belanghebbenden. Daarmee werd het een evenwichtig Jachtopeningsbesluit dat een duurzaam beheer van wild mogelijk maakt, overeenkomstig artikel 2 van het Jachtdecreet.

In 2011 werd 28.000 euro uitbetaald voor het ondersteunen van het kenniscentrum voor wildbeheereenheden van de Hubertus Vereniging Vlaanderen (HVV) en werd 250.392,81 euro besteed aan basis-, oppervlakte- en projectsubsidies voor wildbeheereenheden, waarvan 68.772 euro voor projectsubsidies.

In 2012 werd 32.000 euro uitbetaald voor het ondersteunen van het kenniscentrum voor wildbeheereenheden van de HVV en werd 261.104,40 euro besteed aan basis-, oppervlakte- en projectsubsidies voor wildbeheereenheden, waarvan 91.110 euro projectsubsidie. In 2013 werd 32.000 euro vastgelegd voor de ondersteuning van het kenniscentrum voor wildbeheereenheden van de HVV en werd tot op vandaag 215.000 euro vastgelegd voor basis- en oppervlakesubsidies voor wildbeheereenheden.

Quickwinprojecten werden in het kader van de instandhoudingsdoelstellingen door betrokken doelgroepen gelanceerd sinds 2011. Het gaat hier over inrichtingswerken of herstelbeheer. In 2011 werd voor 114.663,15 euro aan projecten goedgekeurd, waarvan 23.265,10 euro werd ingediend via de HVV. In 2012 werd voor 130.325,90 euro aan projecten goedgekeurd. Er waren geen voorstellen vanuit de jachtsector. Voor 2013 heb ik een budget van 301.057 euro beschikbaar om nieuwe quickwinprojecten te ondersteunen.

PDPO II bestaat uit een hele waaier aan maatregelen, die verdeeld zijn over de vier assen. De maatregelen omvatten onder meer de agromilieumaatregelen, de beheersovereenkomsten, zoals die voor perceelsrandenbeheer en kleine landschapselementen, de subsidies voor bossen en voor natuurinrichting en de LEADER-projecten (Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale). Ook jagers en landeigenaars kunnen hiervan gebruikmaken. Het volledige programma, de budgetten en de jaarverslagen kunnen door iedereen worden geconsulteerd worden op de webstek van PDPO.

Zo werd gedurende de periode van PDPO II tot op heden aan de private grondbeheerders voor bebossing van landbouwgrond 888.325,50 euro steun verleend, voor bebossing en herbebossing 1.845.688,78 euro en voor de ecologische bosfunctie 331.709,40 euro, PDPO-financiering inbegrepen. 81 wildbeheereenheden maken deel uit van een samenwerkingsverband Regionaal

Landschap. Deze wildbeheereenheden werden betrokken bij de werking van het Regionaal Landschap, zowel op bestuurlijk vlak als door projectmatig overleg.

In het werkingsjaar 2012 hebben de zeventien erkende regionale landschappen een vijftigtal acties of projecten uitgevoerd, waarbij een wildbeheereenheid, individuele jagers of de HVV betrokken werden als partner of doelgroep. Het betreft onder meer acties voor akkervogels, bosranden, fauna-akkers, poelen, hagen, houtkanten en gebiedsgerichte projecten. De regionale landschappen organiseren ook vormingsactiviteiten, specifiek gericht op jagers, of zorgen voor de begeleiding bij de uitvoering van maatregelen die de biodiversiteit bevorderen. Het betreft altijd kleine, lokale acties voor een beperkt budget. Zo heeft het Regionaal Landschap Schelde-Durme in 2012 een actie gefinancierd voor het inzaaien van 2,4 hectare fauna-akkers bij vijf jagers voor een bedrag van 4300 euro.

De bosgroepen krijgen jaarlijks een basis-, beheer-, vormings- en projectsubsidie toegekend. De basis- en beheersubsidies zijn gereguleerd. De project- en vormingssubsidie zijn semigereguleerd en worden projectmatig toegekend. U vraagt ook daarbij alle gedetailleerde bedragen, en ik heb ze voor u mee. In 2010 ontvingen de negentien bosgroepen 2.783.887 euro: 1.917.012 euro als basissubsidie, 263.181 euro voor beheersubsidies, 32.679 euro voor vormingssubsidies en 571.015 euro voor projectsubsidies. In 2011 ontvingen de negentien bosgroepen 2.686.503 euro: 1.988.795 euro als basissubsidie, 293.708 euro voor beheersubsidies, 103.615 euro voor vormingssubsidies en 300.385 euro voor projectsubsidies. In 2012 ontvingen de negentien bosgroepen 2.886.347 euro: 2.076.527 euro als basissubsidie, 329.246 euro voor beheersubsidies, 97.127 euro voor vormingssubsidies en 383.448 euro voor projectsubsidies. In 2013 zijn ze nog niet toegekend.

Het gaat dus jaarlijks ongeveer om een bedrag tussen 2,6 en 2,9 miljoen euro. Bosgroepen krijgen ook nog aanvullende middelen via de groenjobs, voor het stimuleren van sociale werkgelegenheid, om werknemers te betalen voor het uitvoeren van duurzaam natuurbeheer. Voor 2010 bedroeg dit 299.600 euro, voor 2011 en 2012 was dit telkens 231.000 euro en voor 2013 is 238.772 euro vastgelegd.

In 2011 werd voor 114.663 euro aan quickwinprojecten goedgekeurd, waarvan 30.000 euro via de bosgroepen. Ja, u vraagt dat allemaal heel concreet. In 2012 werd voor 130.325,90 euro aan projecten goedgekeurd, waarvan 98.770,90 euro via de bosgroepen. Sinds 2010 is er ook een facultatieve subsidie voor de werking van de koepel van de bosgroepen. Voor een eerste periode van achttien maanden werd 108.750 euro toegekend. Voor een tweede periode van achttien maanden werd 93.000 euro toegekend. Voor een overbruggingsperiode van vijf maanden, van augustus 2013 tot december 2013, heb ik recent 25.000 euro toegekend.

Zoals ook Natuurpunt, de Boerenbond, Algemeen Boerensyndicaat (ABS), Vlaams netwerk van ondernemingen (Voka), de Unie van Zelfstandige Ondernemers (UNIZO) en de HVV kreeg ook de Vereniging Landelijk Vlaanderen van 2010 tot en met 2013 jaarlijks 30.000 euro ter ondersteuning van de communicatie over en de participatie aan het proces voor de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen in het kader van Natura 2000.

De individuele projecten worden telkens geëvalueerd tegenover de geldende subsidievoorwaarden. De mate waarin deze projecten in globo bijdragen aan het behoud van de biodiversiteit en het verbeteren van de toestand van de natuur in Vlaanderen, wordt nagegaan in de milieu- en natuurrapporten. Het natuurrapport beleidsevaluatie 2012 focuste bijvoorbeeld op de effectiviteit van de beheersovereenkomsten. Dit is een instrument om onder meer de natuur en het leefmilieu in het landbouwgebied opnieuw kansen te geven. In het kader van PDPO II kunnen landbouwers in Vlaanderen vrijwillig maatregelen nemen die goed zijn voor de natuur, het landschap en het leefmilieu. In ruil daarvoor krijgen ze een financiële tegemoetkoming. In het Natuurrapport Beleidsevaluatie 2012 werd nagegaan in welke mate die gesubsidieerde maatregelen ook effect hebben en ook werd bekeken op welke manier dat effect kan worden verhoogd, optimalisatie dus. Lessen uit deze evaluatie worden meegenomen bij het ontwikkelen van de nieuwe beheersovereenkomsten binnen PDPO III.

In maart 2013 werd de studie 'Beleidsevaluatie instrument bosgroepen' opgeleverd, die de maatschappelijke meerwaarde van de bosgroepen onderzocht. De bosgroepen bereikten eind 2012 een grote groep boscijgeners, namelijk 10.287 leden die 50.624 hectare bos in bezit hebben. De ondersteuning, opleiding, sensibilisering en realisaties op het terrein die de bosgroepen bieden aan hun leden, zorgen ervoor dat heel wat bosoppervlakte terug op een duurzame, multifunctionele manier beheerd wordt. De ecologische functie is een van die verschillende functies, waartoe ook de bosgroepen een sterke bijdrage leveren. Zij doen dat door het realiseren van natuurbeheerwerken, bijvoorbeeld de aanleg van bosranden, poelen, het bestrijden van exoten en dergelijke, het stimuleren van de opmaak van beheerplannen en het adviseren over bosvorming naar inheemse, gemengde bosbestanden.

Tijdens deze legislatuur werden in totaal 128 dossiers ingediend voor de erkenning van private natuurreservaten en de subsidiëring ervan, enkel voor private personen of privaatrechtelijke rechtspersonen. Deze dossiers werden ingediend door een vzw of stad. De vzw Durme, de stad Gent, de vzw Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde van Antwerpen, de vzw Limburgs Landschap, de vzw Natuurpunt en de vzw Orchis deden dat. De dossiers werden ontvankelijk verklaard. Geen van deze dossiers is toe te wijzen aan een private eigenaar en/of jager.

In het kader van de herziening van de wetgeving naar aanleiding van het invoeren van het begrip geïntegreerd natuurbeheerplan, wens ik niet af te stappen van het principe dat de natuurbeheerders die subsidies ontvangen een maatschappelijke meerwaarde moeten leveren. Dit kan onder meer in de vorm van de sociale functie van natuur en dus ook de toegankelijkheid.

De huidige subsidiesystemen voor beheerders en eigenaars van bos- en natuurgebieden mikken op het bevorderen van diverse aspecten van de multifunctionaliteit. Toegankelijkheid is daar slechts één aspect van, het is weliswaar heel belangrijk en speelt een maatschappelijk belangrijke rol. Ik geef een voorbeeld: de subsidiesystemen voor bebossing en herbebossing in uitvoering van het Bosdecreet leggen geen voorwaarde op inzake toegankelijkheid. Deze subsidies zijn immers gericht op het ondersteunen van bosbeheerders die kiezen voor inheemse en standplaatsgeschikte boomsoorten. De subsidies ondersteunen niet het maximaliseren van de houtopbrengst, maar combineren de zorg voor een verantwoorde houtproductie met het streven om bossen een natuurlijk karakter te geven. Economische doelen, jachtfunctie en ecologische doelen zijn met elkaar te combineren. Het Bosdecreet biedt daarnaast ook een ondersteuning voor private bosbeheerders die hun bos actief openstellen en speelzones inrichten.

Dat deze klacht door de VVGN werd ingediend, is geen nieuw feit en heeft het IHD-proces (instandhoudingsdoelstelling) tot op heden niet beïnvloed. Alle in het IHD-proces betrokken partijen weten dat we via het voorontwerp van decreet tot wijziging van de regelgeving inzake natuur en bos een regeling zoeken die solide is, en tegelijk aan de verschillende verzuchtingen tegemoetkomt. In afwachting van de definitieve beslissing over de instandhoudingsdoelen bereidt het Agentschap voor Natuur en Bos samen met de Vlaamse Overleggroep IHD reeds volop de daadwerkelijke realisatie van de doelen voor. Alles wordt in gereedheid gebracht om zo snel mogelijk na de definitieve vaststelling van de instandhoudingsdoelen te kunnen starten met de opmaak van de managementplannen. Hierover is ook geregeld overleg met en tussen de sociaal-economische actoren. De voorstellen die zijn uitgewerkt, onder meer als antwoord op de vragen rond staatssteun, mikken op een behoedzame bijstelling en zijn geenszins van aard om resultaten van natuurbeleid teniet te doen.

Mevrouw Rombouts, een aantal uitspraken zijn al bekend. Ik heb onze houding al geschetst, we willen de uitspraak afwachten. Het is geenszins de bedoeling om op basis van de uitspraak tabula rasa te maken. Ons natuurbeleid is gericht op ondersteuning. Als we een uitspraak hebben, zullen we misschien bijstellingen moeten doen, maar we gaan niet plots alles

veranderen. We wachten af wat er concreet op ons afkomt. We gaan ervan uit dat het systeem een solide basis heeft. We verwachten dan ook dat het overeind zal blijven.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: U kunt duidelijk beter overweg met cijfers dan sommige andere ministers.

Ik dank u voor de informatie. U hebt gelijk, het kwam dicht in de buurt van een schriftelijke vraag, maar omwille van de actualiteitswaarde van het thema wou ik sneller te werk gaan. Ik zal dit nog eens op een rijtje zetten en mijn conclusies trekken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■